

Κλίμα και Γεωμορφολογία

TM&K1

Χριστίνα Αναγνωστοπούλου
Λέκτορας
Τομέας Μετεωρολογίας-Κλιματολογίας

Καιρός και κλίμα

Τί είναι καιρός;

Καιρός είναι ο συνδυασμός ατμοσφαιρικών φαινομένων, τα οποία εμφανίζονται σε συγκεκριμένη στιγμή σε ένα τόπο.

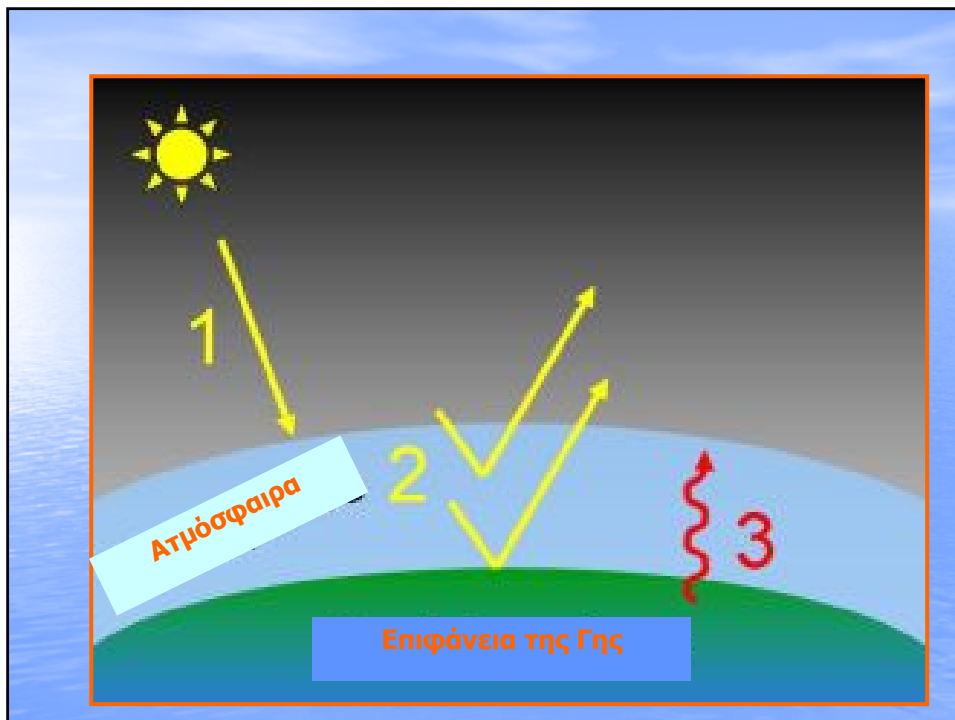
Τί είναι μετεωρολογία;

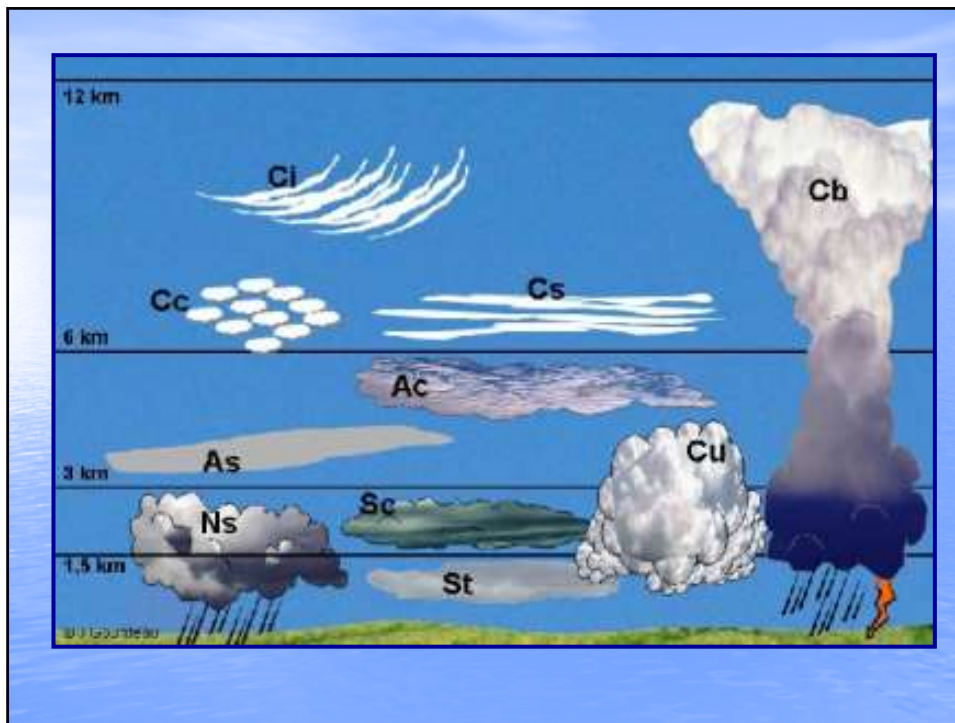
Μετεωρολογία είναι η επιστήμη που μελετά την ατμόσφαιρα και τα φαινόμενα που συμβαίνουν μέσα σε αυτή.

Τί είναι κλίμα;

Η μελέτη του καιρού και των αιτιών που τον προκαλούν για μία μεγάλη χρονική περίοδο ονομάζεται **Κλίμα**

Η επιστήμη που ασχολείται με τη μελέτη του κλίματος ονομάζεται **Κλιματολογία**

Παράμετροι της Θερμοκρασίας

1. Η απολύτως μέγιστη ($T_{\max}$) και ελάχιστη ($T_{\min}$)

2. Η μέση ημερήσια τιμή

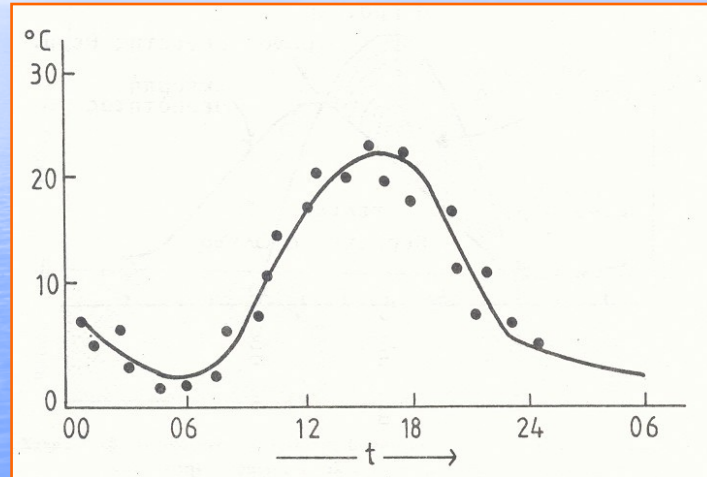
$$\overline{T}_d = \frac{1}{24} \sum_{i=1}^{24} T_{h(i)}$$

$$\overline{T}_d = \frac{1}{2} (T_{\max} + T_{\min})$$

$$\overline{T}_d = \frac{1}{3} (T_8 + T_{14} + T_{20})$$

$$\overline{T}_d = \frac{1}{4} (T_8 + T_{14} + 2T_{20})$$

Η θερμοκρασία του αέρα σε ύψος 1,5 m πάνω από το έδαφος σε μία ανέφελη ημέρα του Οκτώβρη στη Θεσσαλονίκη

Παράμετροι της Θερμοκρασίας

3. Η μέση μηνιαία θερμοκρασία $\bar{T}_{mo} = \frac{1}{v} \sum_{i=1}^v \bar{T}_d$

5. Η μέση ετήσια θερμοκρασία $\bar{T}_E = \frac{1}{v} \sum_{i=1}^{12} \bar{T}_{mo(i)}$

Ημερήσια Μεταβολή της Θερμοκρασίας

Η διαφορά μεταξύ της μέγιστης και της ελάχιστης θερμοκρασίας μιας ημέρας → **Ημερήσιο Θερμομετρικό Εύρος (Η.Θ.Ε.)**

Παγετός

Ημέρα Μερικού Παγετού

Ημερά μερικού παγετού είναι η ημέρα εκείνη της οποίας η ελάχιστη θερμοκρασία είναι $<0^{\circ}\text{C}$.

Ημέρα Ολικού Παγετού

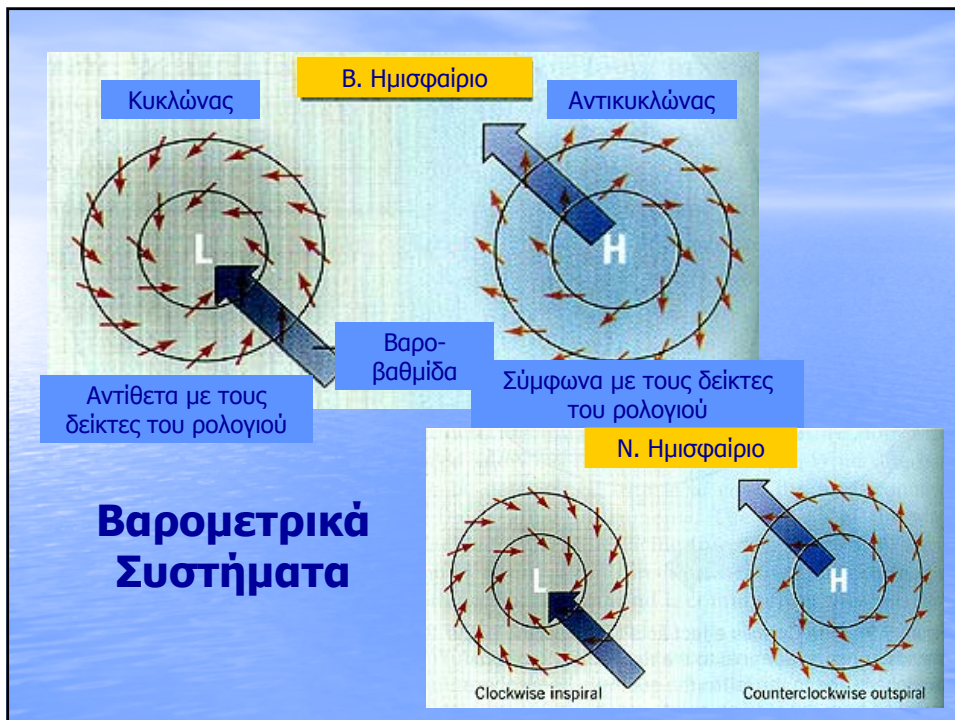
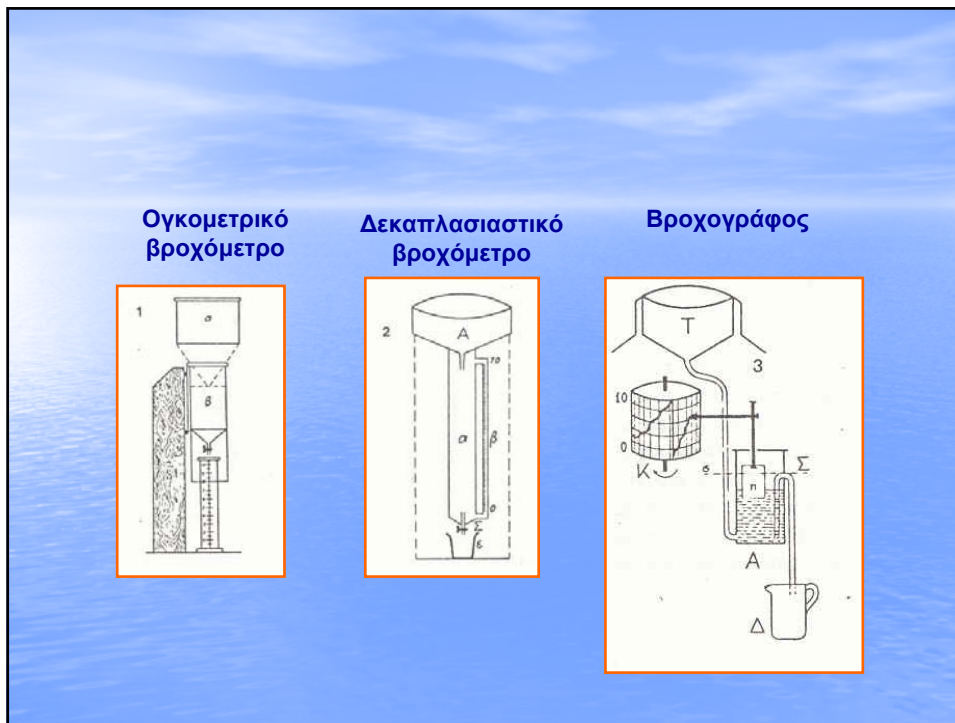
Ημερά ολικού παγετού είναι η ημέρα εκείνη της οποίας η μέγιστη θερμοκρασία είναι $<0^{\circ}\text{C}$.

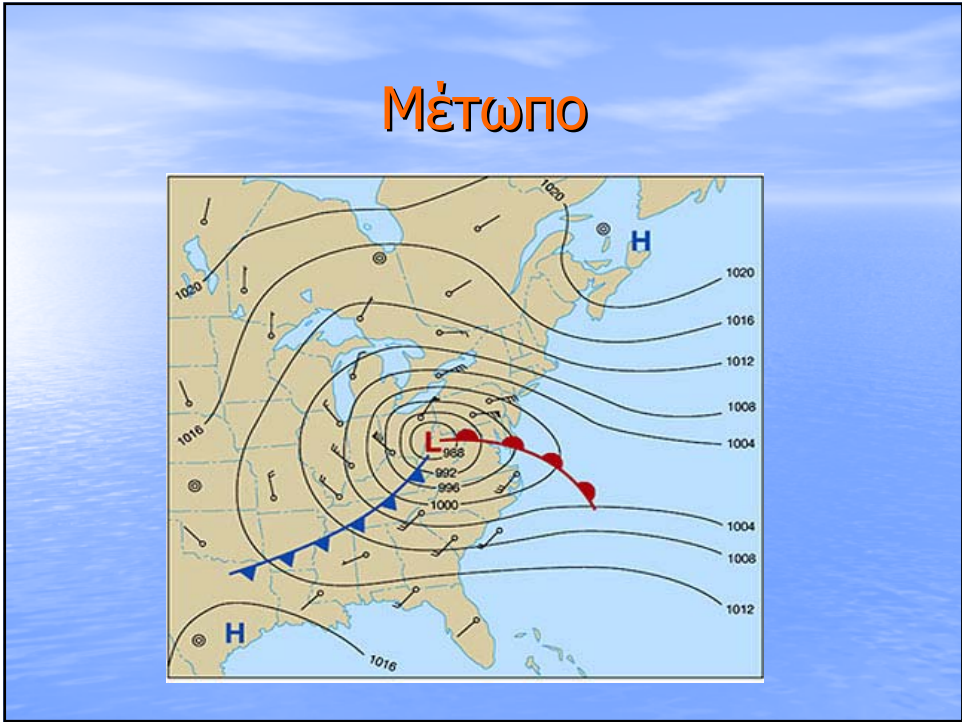
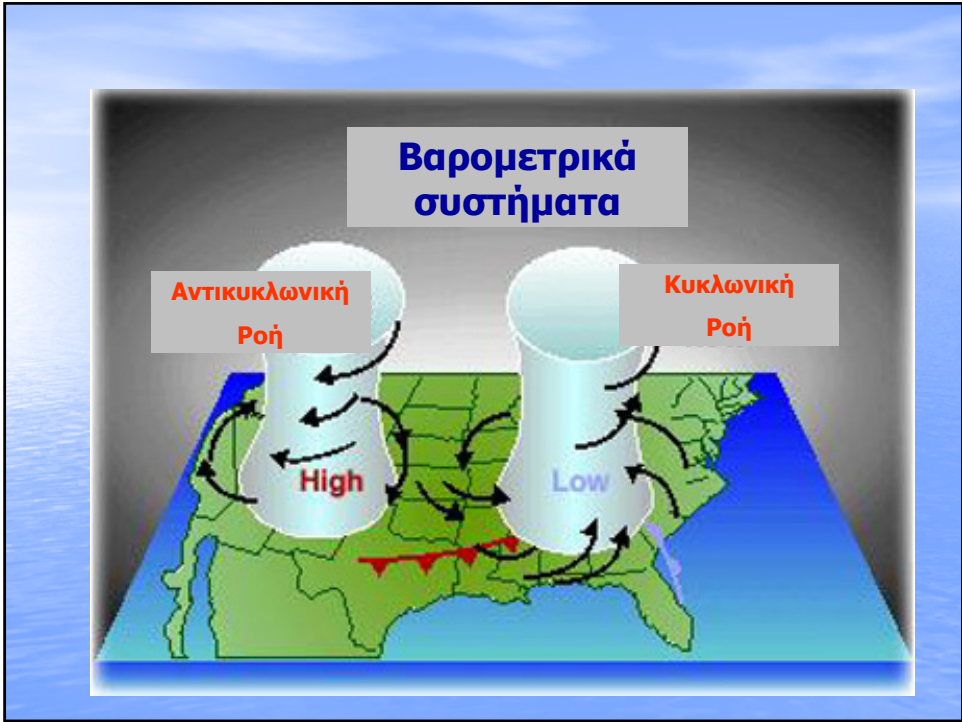
Περίοδος Ελεύθερης Παγετού

Περίοδος ελεύθερης παγετού είναι το πλήθος των διαδοχικών ημερών για τις οποίες η ελάχιστη θερμοκρασία του αέρα είναι $> 0^{\circ}\text{C}$.

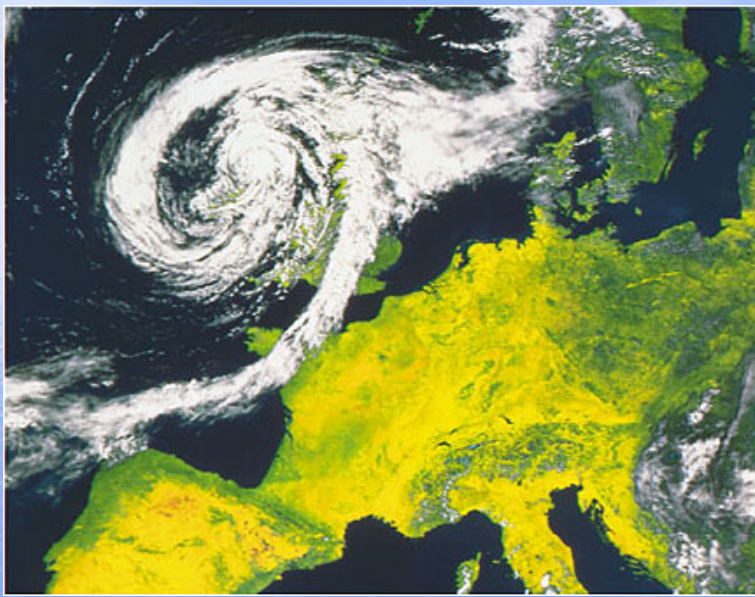
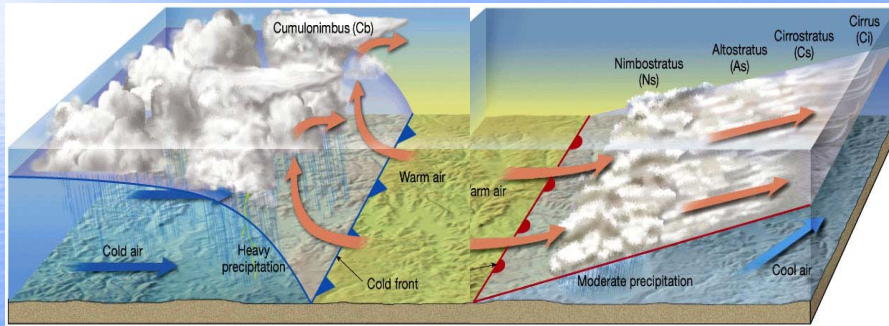
Υετός-Κατακρημνίσματα

- Βροχή
- Χιόνι
- Χαλάζι
- Ψεκάδες

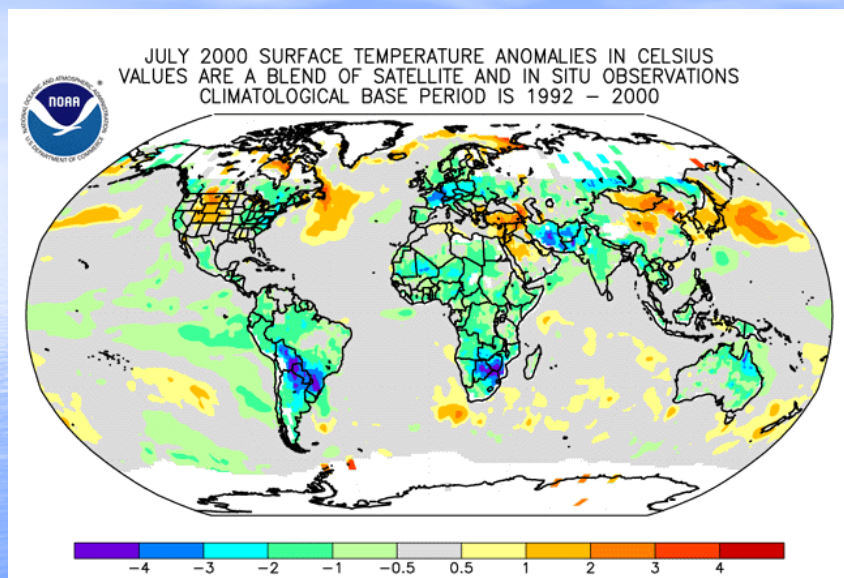
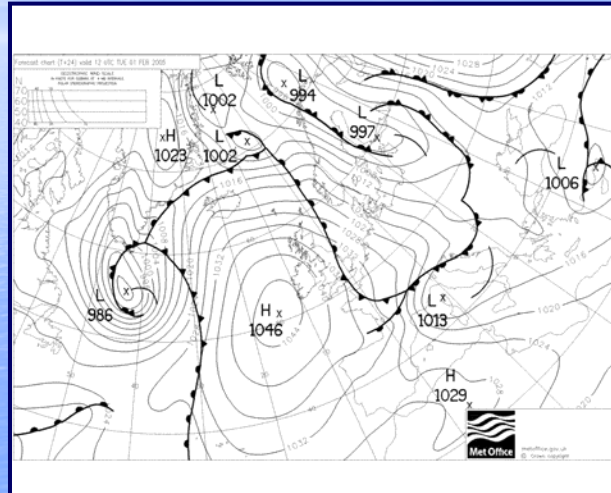

Μέτωπο

Μετεωρολογικός Χάρτης

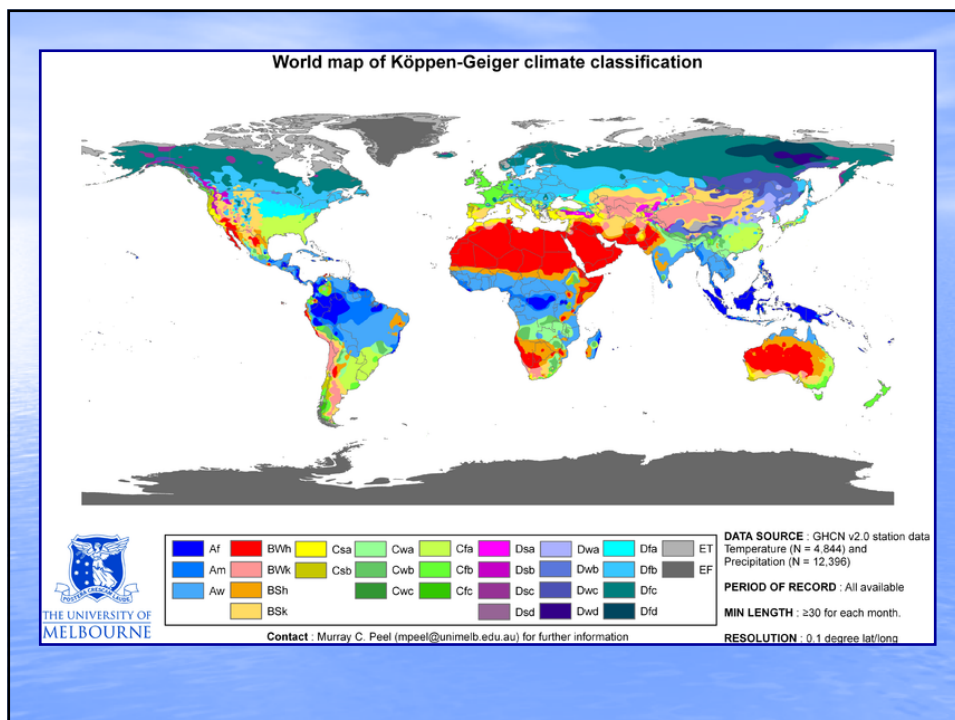
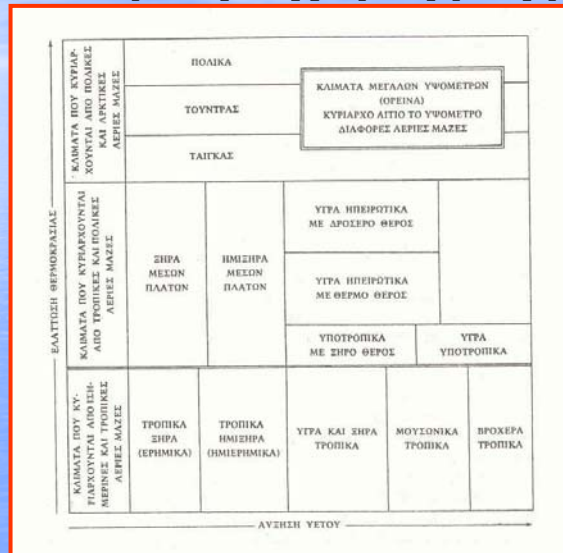
Κλιματικές Κατατάξεις

1. Κλιματική κατάταξη κατά Köppen
2. Κλιματική κατάταξη κατά Thornthwaite

Κλιματική κατάταξη κατά Köppen

- Ξηρά κλίματα (B): Δεν υπάρχουν θερμοκρασιακοί περιορισμοί
- Τροπικά κλίματα (A): Θερμές όλες οι εποχές, μέση θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα $\geq 18^{\circ}\text{C}$
- Θερμά εύκρατα και βροχερά με ήπιους χειμώνες (C):
 $T_{\theta} > 10^{\circ}\text{C}$ και $0^{\circ}\text{C} < T_{\psi} < 18^{\circ}\text{C}$
- Ψυχρά με δριμείς χειμώνες (D):
 $T_{\theta} > 10^{\circ}\text{C}$ και $T_{\psi} < 0^{\circ}\text{C}$
- Πολικά ή Αρκτικά κλίματα (E): $T_{\theta} < 10^{\circ}\text{C}$
- Ορεινά κλίματα (H): $T_{\theta} < 10^{\circ}\text{C}$ και $h > 1500\text{m}$

Κλιματικές Περιοχές της Γης

Κλιματικοί δείκτες

- Δείκτες θερμού κλίματος
  - Ερυθρά προϊόντα αποσάθρωσης
  - Ανθρακική απόθεση σε σπήλαια
  - Απόθεση CaCO_3 στις θάλασσες και τους ωκεανούς
  - Παρουσία κοραλλιογεννών σχηματισμών
  - Ζώα της χέρσου **Ψυχρόαιμα**
  - Χλωρίδα (φύλλα με τέλειο περίγραμμα – λιθάνθρακες/λιγνίτες)

Κλιματικοί δείκτες

- Δείκτες ψυχρού κλίματος
  - Παρουσία παγετωδών και περιπαγετωδών μορφών
  - Μορραίνες, τιλλίτες**
  - Ποτάμιες αναβαθμίδες
  - Φαινόμενα αποσάθρωσης και ορυκτολογίας
  - Όχι χημική αποσάθρωση**
  - Χλωρίδα και πανίδα **Μαμμούθ - τάρανδοι**

Κλιματικοί Δεικτές

- Δείκτες ξηρού κλίματος
  - Ερυθροστρώματα και αποθέσεις εβαποριτών
  - Παρουσία αποθέσεων ερημικών περιοχών και αιολικές αποθέσεις
  - Löss θίνες**
  - Χλωρίδα και Πανίδα

Κλιματικοί Δεικτές

- Δείκτες υγρού κλίματος
  - Ανόργανες ενδείξεις
  - Λιμναίες αναβαθμίδες
  - Χλωρίδα και αποθέσεις λιθανθράκων και λιγνιτών

Γεωγραφική κατανομή των τύπων κλίματος

Πολικά Κλίματα

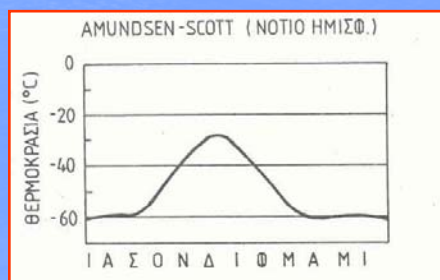
Κύρια χαρακτηριστικά: Πολύ χαμηλές θερμοκρασίες-Μόνιμη παγοκάλυψη, απουσία βλάστησης

Περιοχή: Αρκτικός ωκεανός, Γροιλανδία, Ανταρκτική, Σιβηρία

Θερμοκρασίες: Β. Ημισφαίριο: Θ : -33°C έως -12°C , Θαπολ $=-79^{\circ}\text{C}$

Ν. Ημισφαίριο: Θ : -40°C έως -72°C , Θαπολ $=-94^{\circ}\text{C}$

Αέριες Μάζες: Α

Πολικά Κλίματα

Κατάσταση της ατμόσφαιρας:

Όχι Ισχυροί Αντικυκλώνες,

Χειμ. ημέρα: έντονη υφειακή δράση,

Χειμ. νυχτά: ασθενής υφειακή δράση

Υετός: Χίονι (+Άνεμο), 50mm-500mm

Άνεμοι: Ισχυροί καταβατοί άνεμοι ($U_{\max}=320\text{Km/h}$),

Ορεινά Κλίματα

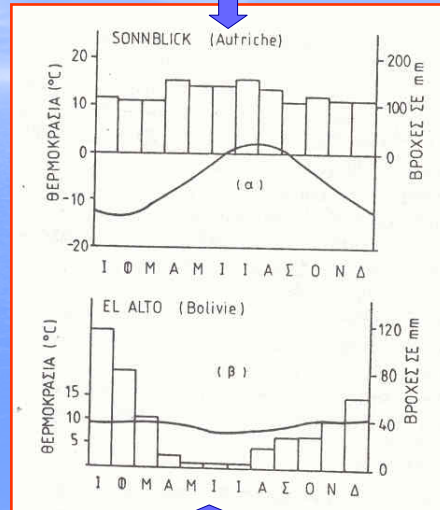
Κύρια χαρακτηριστικά:

Υψόμετρο
Ανάγλυφο
Προσανατολισμός

Περιοχή: Μεγάλες οροσειρές, υψίπεδα

Θερμοκρασίες: Ελάττωση της θερμοκρασίας με το ύψος ($0,5^{\circ}\text{C}/100\text{m}$)

Μέσων γεωγραφικών πλατών

Τροπικών γεωγραφικών πλατών

Ορεινά Κλίματα

Υετός: Βροχές (προσήνεμη > Υπήνεμη), Χιόνι

Άνεμοι: Οι τοπικοί ορεινοί άνεμοι εμφανίζουν διαφορές από τους ανέμους της γενικής κυκλοφορίας

Αέριες Μάζες: Όλες οι αέριες μάζες φράζονται από τους ορεινούς όγκους

Άλπεις

Τούνδρα

Κύρια χαρακτηριστικά:

Άδενδρες περιοχές,
βρύα-λειχήνες
μικροί θάμνοι

Περιοχή: Β. Αμερική, Β.
Ευρασία, Β Ισλανδία

Αέριες Μάζες: Ρc, Αc

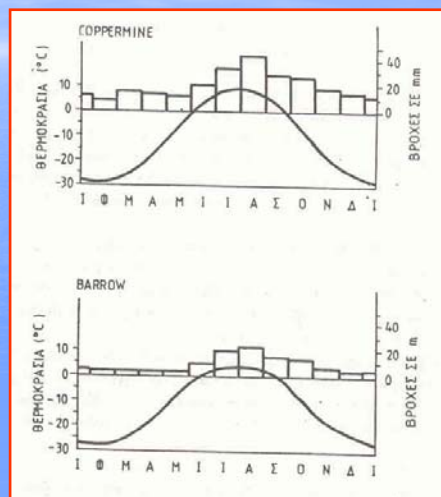
Θερμοκρασίες:

Θετ < 0°C

Θα. max = 15-20°C,

Θα. min = -50 - (-60)°C,

πολύ μεγάλο ΕΘΕ

Τούνδρα

Τούνδρα

Τούνδρα

Υετός: 200-400mm (max:1200mm), Χίονι

Κατάσταση της ατμόσφαιρας: Την Άνοιξη παρατηρείται η μέγιστη εμφάνιση υφέσεων-Μεσημβρινή κυκλοφορία

Τάιγκα

Κύρια χαρακτηριστικά: Ζώνη κωνοφόρων δένδρων, περίοδος παγετού 50-90 ημέρες

Περιοχή: Β. Ευρώπη, Ασία Αμερική, νότια της Τούνδρας

Αέριες Μάζες: P_c (ψυχρές)

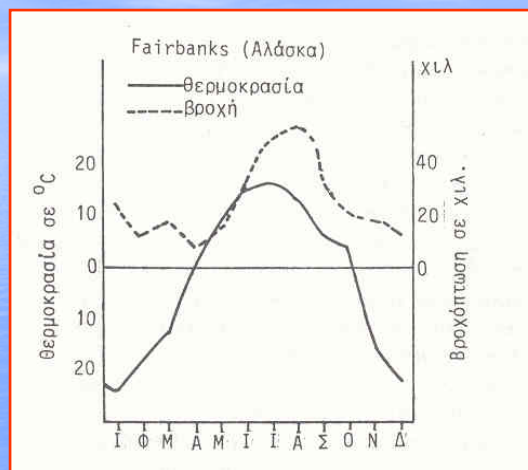
Θερμοκρασίες: Θμην.(6-8 μήνες) < 0°C, Θμην. (3-4 μήνες) < -18°C

Θα.min=-68°C,

Θκαλ. >10°C → μεγάλο ΕΘΕ

Υετός: < 500mm(max:1200mm), Θερινό μέγιστο , Χίονι, Ομίχλη

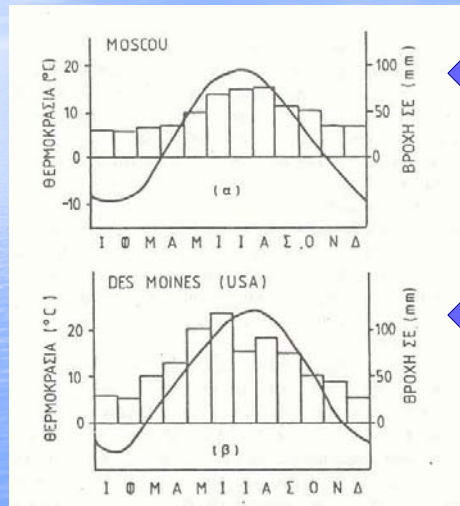
Τάιγκα

Τάιγκα

Υγρά ηπειρωτικά κλίματα

Με δροσερό θέρος

Με θερμό θέρος

Υγρό Ηπειρωτικό με δροσερό θέρος (>45°B)

Κύρια χαρακτηριστικά: Μεγάλο ΕΘΕ και θερινό μέγιστο βροχοπτώσεων

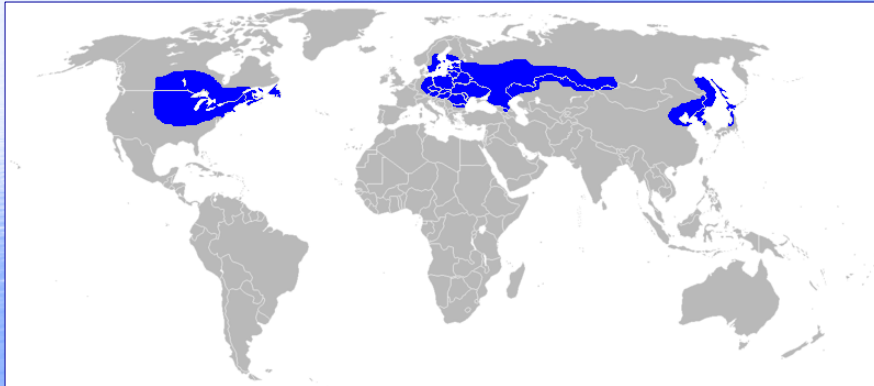
Περιοχή: Καναδάς, Ν. Σκανδιναβία, Πολωνία, Τσεχία, Σλοβακία

Θερμοκρασίες: ΘΙΙλ = 19°C, ΘΙαν = -10°C (Μόσχα),
πολύ μεγάλο ΕΘΕ

Αέριες Μάζες: Ρc, το καλοκαίρι: Ρm, Τm

Υετός: 370-630mm, μαχ: τέλος καλοκαιριού με αρχές φθινοπώρου, Χιόνι

Υγρό Ηπειρωτικό με δροσερό θέρος (>45°B)

Υγρό Ηπειρωτικό με θερμό θέρος (35-45°B)

Κύρια χαρακτηριστικά: Μεγάλο ΕΘΕ και θερινό μέγιστο βροχοπτώσεων

Περιοχή: κοιλ. Δούναβη, Βουλγαρία, Ουγγαρία, ΒΑ Κίνα, Κορέα

Θερμοκρασίες: Μικρό θερινό ΗΘΕ, πολύ μεγάλο ΕΘΕ

Κατάσταση της ατμόσφαιρας: Υφέσεις

Αέριες Μάζες: χειμώνα: P_c, P_m, T_m

καλοκαίρι: P_m, T_m, T_c

Υετός: 500-1250mm, max: τέλος άνοιξης με αρχές καλοκαιριού, Καταιγίδες, Ομίχλη, Χιονόνερο

Θαλάσσια ή Ωκεάνια Κλίματα

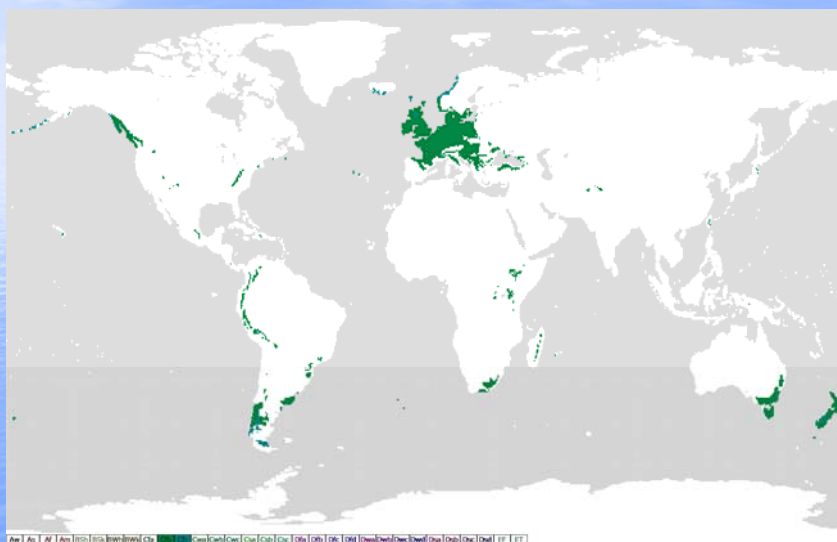
Κύρια χαρακτηριστικά: Μεγάλος αριθμός ημερών βροχής, νεφосκεπής γκρίζος ουρανός, πολλές ψιχάλες και ασθενείς βροχές

Περιοχή: Δυτικές ακτές των ηπείρων και σε ορισμένα νησιά των μέσων γ. πλατών

Κατάσταση της ατμόσφαιρας: Χειμώνα: Υφέσεις-Καλοκαίρι: Αντικυκλώνας (μετατόπιση των υφέσεων βορειότερα)

Αέριες Μάζες: Pm, Tm (υγρές, ασταθείς, ήπιες)

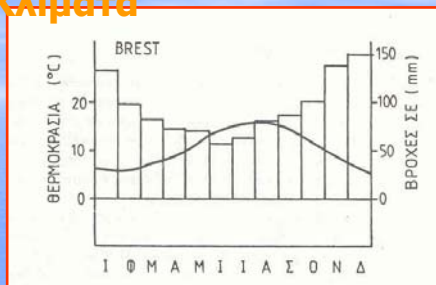
Cfb-Cfc (Θαλάσσιο-Ωκεάνιο κλίμα

Θαλάσσια ή Ωκεάνια Κλίματα

Θερμοκρασίες:

Θετ. 7-13°C
Θα.max=38°C,
Θα.min< 0°C (σπάνια)
ΗΘΕ < 10 °C

Υετός: 500-4500mm, max: φθινόπωρο-Χειμώνας, Χίονι, λίγες καταιγίδες, πολύ υγρασία, συχνά ομίχλη

Άνεμος: Ισχυροί, συνεχόμενες ημέρες ανέμου: 80 (U_{max}=55Km/h)

Μεσογειακό Κλίμα (ξηρό Θέρος)

Κύρια χαρακτηριστικά: Συνεχή σειρά ηλιόλουστων ημερών, Παγετός,

Ξηρό θερμό θέρος-Ήπιος βροχερός χειμώνας

Περιοχή: Λεκάνη της Μεσογείου, κ. Καλιφόρνια, κ. Χιλή, Ν. Αφρική, ΝΔ. Αυστραλία

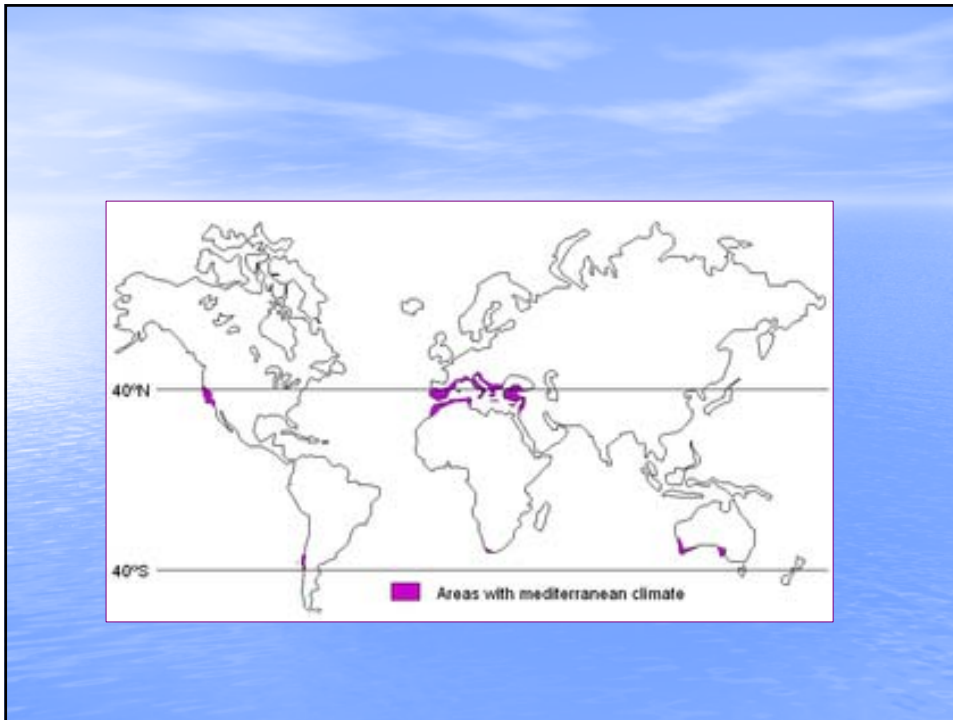
Αέριες Μάζες: P_c- P_m (ψυχρές το χειμώνα), M, T_m, T_c

Κατάσταση της ατμόσφαιρας:

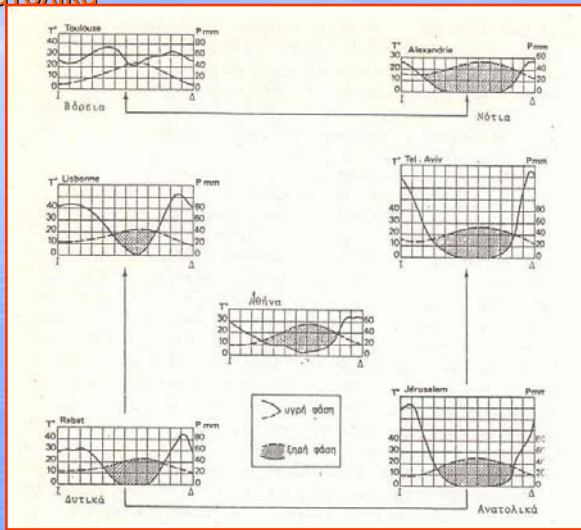
Χειμώνας: Πολικό μέτωπο - Υφειακή δράση

Καλοκαίρι: Χαμηλό του Πακιστάν-Μεσημβρινή κυκλοφορία

Μεσογειακό Κλίμα
 Η ξηρασία αυξάνει από βόρρα προς νότο και από δυτικά προς ανατολικά

Μεσογειακό Κλίμα (ξηρό θέρος)

Θερμοκρασίες: $\Theta_{\max}=42-45^{\circ}\text{C}$, $\Theta_{\min}=-20-(-25)^{\circ}\text{C}$

Παγετός

Άνεμοι: Ισχυροί κατά την διάρκεια του χειμώνα,
Βαρδάρης-Βορά

Υετός: 350-1000mm,
Προσήνεμες > Υπήνεμες, Β>Ν, Παράλια > Εσωτερικό

Υποδιαιρέσεις του Μεσογειακού Κλίματος

- Ωκεάνιο ή Πορτογαλικό
- Ελληνικό ή Ηπειρωτικό
- Συριακό
- Ετησίων Ανέμων

Ωκεάνιο ή Πορτογαλικό

- Μικρό ΕΘΕ, θερινή ξηρασία
- P_{max} : τέλος φθινοπώρου, αρχές χειμώνα
- **Περιοχή:** Πορτογαλία, Μαρόκο Αλγερία, νησιά του Ατλαντικού, ακτές Ισπανίας, δυτικά παράλια Ιταλίας και Ιόνιο πέλαγος

Ελληνικό ή ηπειρωτικό μεσογειακό Κλίμα

- ΗΘΕ και ΕΘΕ μεγαλύτερο από αυτό του Πορτογαλικού Μεσογειακού κλίματος, θερινή ξηρασία
- P_{max} : Δεκέμβριο - Ιανουάριο
- **Περιοχή:** Ελληνική χερσόνησος, ανατολικές ακτές Ελλάδας και παράλια Μ. Ασίας.

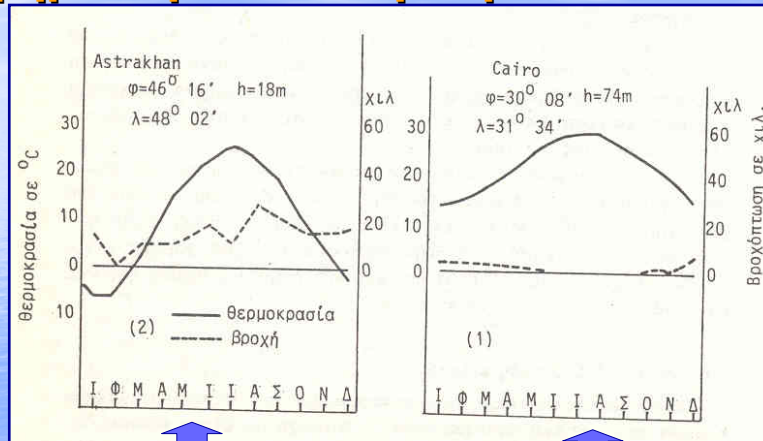
Συριακό Μεσογειακό κλίμα

- Μεταβατικό μεταξύ ελληνικού και Ερημικού
- Μεγάλο ΗΘΕ και ΕΘΕ, μεγάλη θερινή ξηρασία
- Λίγες βροχοπτώσεις
- **Περιοχή:** Συρία, Λίβανο, Αλγερία και εσωτερικό Μ. Ασίας.

Μεσογειακό κλίμα ετησίων ανέμων

- Ετησίες άνεμοι κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού
- Ήπιοι χειμώνες, δροσερά καλοκαίρια
- Χαμηλές βροχοπτώσεις, μεγάλη περίοδος ξηρασίας
- **Περιοχή:** Αιγαίο Πέλαγος

Ερημικά ή Στεππώδη κλίματα

↑
Τροπικά
Γεωγραφικά πλάτη

↑
Μέσα Γεωγραφικά
πλάτη

Ερημικά ή Στεππώδη κλίματα

Κύρια χαρακτηριστικά: Μεγάλα ΗΘΕ & ΕΘΕ, απουσία βλάστησης

Υετός: <100mm, μαχ: έντονες καταιγίδες, μεγάλη απορροή, ομίχλη μεταφοράς

Άνεμος: Ισχυρές Ανεμοθύελλες

Θερμοκρασίες: Οι μεγαλύτερες θερμοκρασίες της Γης

Ερημικό Κλίμα

Ερημικό Κλίμα

Ξηρά και Ημίξηρα τροπικά Κλίματα

Περιοχή: 20° - 25° Β και 20° - 25° Ν

Θερμοκρασίες: Οι μεγαλύτερες θερμοκρασίες της Γης

Κατάσταση της ατμόσφαιρας:

- α. Αναστροφές θερμοκρασίας, όχι κατακόρυφη ανάπτυξη νεφών
- β. Αδιαβατική θέρμανση του αέρα

Κύρια χαρακτηριστικά:

Επίδραση θαλάσσιων ρευμάτων → στις ακτές ομίχλες και στο εσωτερικό ο αέρας αποξηραίνεται.

Ξηρά και Ημίξηρα Κλίματα μέσω γεωγραφικών πλατών

Περιοχή: Δυτικές Η.Π.Α, Καναδά, Ν. Αργεντινή

Θερμοκρασίες: Χαμηλότερες θερμοκρασίες της Γης

Υετός: 100 - 200mm, μεγάλη μεταβλητότητα

Κατάσταση της ατμόσφαιρας:

- α. Θερμικά ηπειρωτικά χαμηλά (καλοκαίρι)
- β. Υφέσεις που εισχωρούν μέσα στην ήπειρο (χειμώνα)

Κύρια χαρακτηριστικά:

- α. Καθοδικές κινήσεις του αέρα
- β. Απόσταση από τη θάλασσα.

Υγρά-Ξηρά τροπικά - Σαβάννα

Περιοχή: Κ. Αμερική, Βραζιλία, Κ. Αφρική, Δ. Μαδαγασκάρη, Ινδίες Β. Αυστραλία

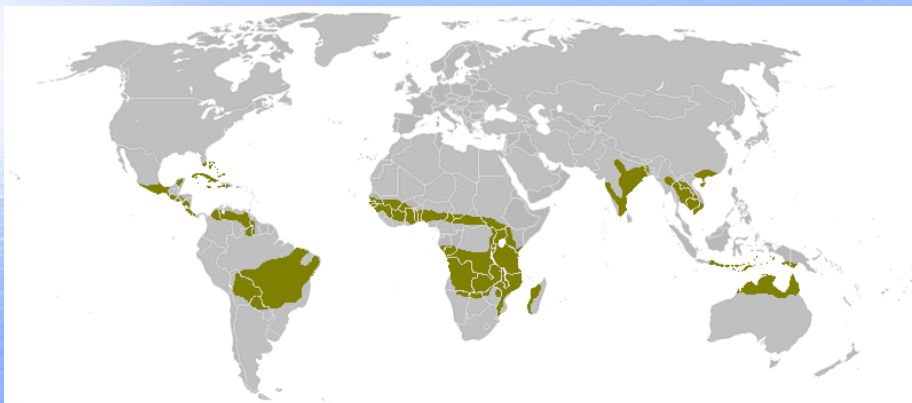
Υετός: 700-1500mm, Καταιγίδες , μεγάλη μεταβλητότητα της βροχής. Ξηρή περίοδος (7 μήνες)

Θερμοκρασίες: Θ=18-30°C

Θmax(ημ)= > 45°C, Θmin(νυχτ) < 10°C

Αέριες Μάζες: χειμώνα: Tc (ξηρές), καλοκαίρι: E

Σαβάννα

Σαβάννα

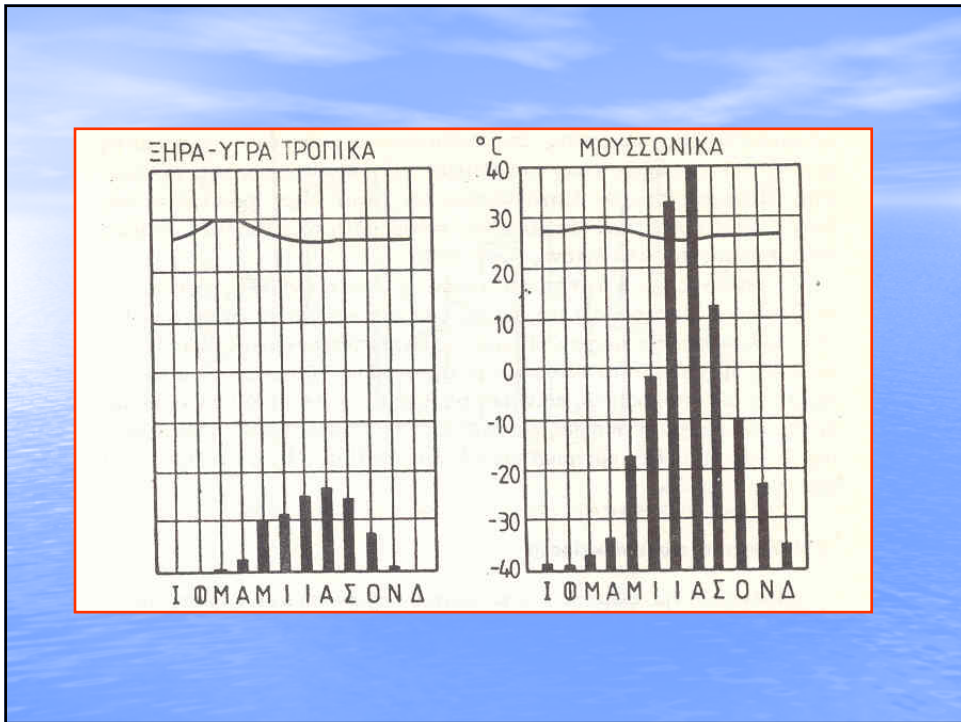
Μουσσωνικά

Περιοχή: Ινδία, Φιλιππίνες, Ινδονησία, ΒΑ ακτές της Ν. Αμερικής

Υετός: 1500-2000mm (max=15000mm), Ξηρή περίοδος: χειμώνα-άνοιξη, υγρή περίοδος: καλοκαίρι

Θερμοκρασίες: Ψυχρό χειμώνα-2 θερμές περιόδους

1η: Άνοιξη πριν τις βροχές   2η: Μετά τις βροχές

Βροχερά τροπικά Κλίματα

Κύρια χαρακτηριστικά: Σύγκλιση Αλιγών ανέμων,
Ηλιοφάνεια, Θαλάσσια αύρα
Μονότονο κλίμα - έλλειψη εποχών

Περιοχή: Ισημερινή Ζώνη

Υετός: >1500mm, όχι ξηρή περίοδος, Απογευματινές
καταιγίδες

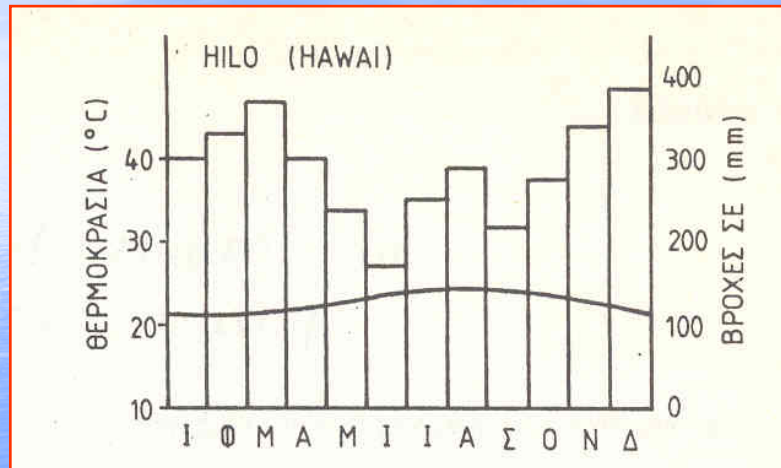
Θερμοκρασίες: Θ=25-27°C, ΕΘΕ < 3°C, ΗΘΕ < 11°C

Αέριες Μάζες: Ε, Τm, σπάνια ψυχρές από τα βόρεια

Τροπικό

Βροχερά τροπικά κλίματα

Κλίμα Ελλάδας Μέση Βροχόπτωση

